

Največji slovenski dnevnik v Združenih državah
Velja za vse leto . . . \$6.00
Za pol leta . . . \$3.00
Za New York celo leto . . . \$7.00
Za inozemstvo celo leto . . . \$7.00

GLAS NARODA

List slovenskih delavcev v Ameriki.

The largest Slovenian Daily in
the United States.
Issued every day except Sundays
and legal Holidays.
75,000 Readers.

TELEFON: CORTLANDT 2876

Entered as Second Class Matter, September 21, 1903, at the Post Office at New York, N. Y., under Act of Congress of March 3, 1879.

TELEFON: CORTLANDT 2876

NO. 230. — ŠTEV. 230.

NEW YORK, THURSDAY, OCTOBER 1, 1925. — ČETRTEK, 1. OKTOBAR 1925.

VOLUME XXXIII. — LETNIK XXXIII.

IZGON RADIKALCEV IZ ANGL. DELAVSKE STRANKE

Ramsay MacDonald ter zmerni elementi, ki so ga podpirali, so izvojevali zmago na narodni konferenci delavske stranke, ki se je vršila v Liverpoolu. — Zborovanja se je udeležilo več kot tisoč delegatov, ki so zastopali nekako tri milijone članov.

LONDON, Anglija, 30. septembra. — Zmerni člani angleške delavske stranke so izvojevali veliko zmago nad ekstremisti, ko je včeraj narodna konferenca v Liverpoolu sprejela z večino devetih proti enemu glasu resolucijo, s katero je zabranjen komunistom vstop v vrste delavske stranke.

Radikalci, ki so se skušali potom procesa počasnega pronicanja polastiti kontrole nad stranko, so doživeli odločen poraz. Resolucijo, ki izključuje posamezne komuniste, je sprejela večina delegatov, predstavlajočih 2,870,000 članov delavske stranke, proti delegatom, ki so zastopali nekako 321,000 članov.

Glasovanje, s katerim se je izključilo komuniste tako posamič kot kolektivno, je bilo vprizorjeno, ko je prejšnji ministrski predsednik MacDonald pozval komuniste, naj izginejo iz delavske stranke ter ostanjo zunaj in ko je C. T. Cramp, zahteval, da naj da stranka zmernim čisto večino na temelju obdolžitve, da se pripravlja radikalci na oboroženo revolucijo. Radikalni govorniki so svarili, da bi sovražno glasovanje razcepilo stranko, ne da bi se doseglo zaželeni cilj.

Več kot tisoč delegatov, zastopajočih več kot tri milijone članov delavske stranke vseh možnih političnih prepričanj, se je zbral v St. George dvorani, ker je bilo splošno znano, da se bo vršila odločilna bitka med zmernimi in ekstremisti. Pričakovanje, da bo prišlo do živahnega spopada med ortodoxnimi voditelji stranke ter "divjaki", je napolnilo javne galerije prostorne dvorane. Sapurdži Saklatvala, komunistični član parlamenta, katerega niso pred kratkim pustili v Združene države, je bil najbolj znamenita oseba na galeriji.

Poziv na delavsko stranko, naj se iznebi komunističnega vpliva, je bil vsebovan v otvorilnem govoru Crampa, narodnega tajnika železničarske ujine.

Ta teden imamo priliko zanikati obdolžitev, da se pomika angleško delavsko gibanje po poti, ki vodi k uničevalnemu družabnemu preobratu, oboroženi revoluciji ter morenu moških in žensk tekom vstaških izbruhanov, — je izjavil Cramp. — Naša dolžnost je ugotoviti jasno in odločno, kje stoji delavska stranka in kakšnih metod se namerava poslužiti. Nobene pravice nimamo igrati se z življenji delavcev in žensk.

Če prevladuje mnenje, da mora naša politika obstajati v tem, da se oborožimo in vežbamo, da se lotimo dejanske vojne, potem naj to politiko javno izvaja. Ugotoviti pa moramo željo večino.

Prejšnji ministrski predsednik MacDonald je podprt izjave predsednika konference ter pozval radikalce, naj sprejmejo odločitev večine. Rekel je, da se ne more delavsko gibanje istočasno posluževati politike lahke zmage ter politike pripravljanja za usodepolno državljanško vojno. Po izjavi, da je bila delavska stranka dosedaj velikodušna s komunisti, je nadaljeval prejšnji ministrski predsednik: — Naj izginejo! Naj ostanjo zunaj. Naj propagirajo stvar zunaj na pošten način in Bog bo podpiral pravično stran. Mislim, da je naša.

Da je pretežna večina delegatov na strani MacDonalda in Crampa, je bilo razvidno že iz prvega početka, a radikalci niso bili pripravljeni, da sprejmejo poraz brez boja. Radikalni govorniki so pričeli sramotiti MacDonalda in prejšnje člane njegovega kabineta ter jim očitati, da se bratijo z aristokracijo. Konečno pa je bil sprejet z velikansko večino predlog, ki se glasi: — Noben član komunistične stranke ne more postati član delavske stranke ali pa ostati njen član.

Anglijo vznemirja mosulski zadava.

Anglija dvomi, da bi se Turki spustili v vojno radi Mosula. — Vlada pa je obvezan zavarovati ozemlje pred napadi Turkov, — je rekel kolonialni tajnik. — Zanikal je, da ima Anglija zlokobne motive pri zavarovanju bogatega petrolejskega ozemlja.

LONDON, Anglija, 30. sept. — Nič nado ne versuj, da bi šli Turčija v vojno, da izsli svoje zahteve, — je izjavil L. C. Amery, državni kolonialni minister glede položaja, v katerem je pustila Liga narodov mosulsko vprašanje.

Nenadni napad Turčije je zanimal dolgo doba bolzani državnik, ki je povrnil zadnja leta svojega življenja stvari Lige narodov. Leon Victor August Bourgeois je bil rojen v Parizu leta 1851 ter je posvetil svoje življenje javni službi. Njegove dejavnosti v zadnjih letih so se tikala izključno Lige narodov. Bil je francoski član komisije, ki je pod vodstvom Woodrowa Wilsona sestavila temelj mirovnega konferenca v Parizu osnutke dogovora glede Lige narodov. Bil je vedno odločen zavornik Lige.

Kolonialni tajnik je odločno zanikal, da so imela pogajanja v Zvezni namenu provocirati konflikt, vendar pa je priznal, da bi bila Anglija častno obvezana braniti mejo, če bi Turki napadli Irak. Brasil je stališče Anglije, ko se ni hotela odpovedati svojih pogodbenev pravican ter izjavil, da si ne more predstavljati akcije, ki bi bila bolj fatalna za čast in kredit Anglije in za stvar splošnega miru, kot bi bil tak opust pogodbenev pravice.

Kolonialni tajnik je odločno zanikal vest, da se je nameravalo do leta 1928 absolutno prekiniti veš stike med Anglijo in Irakom ter pojasnil, da je bila prvotna, kratkoročna pogodba sestavljena v namenu, da se vtepe Iraku v glavo, da v kar najkrščenem času plača svoje lastne stroške. Izjavil je, da bodo v naslednjih par letih skoro popolnoma izginile stote, katere plačujejo sedaj angleški davkoplakevalec za Irak.

Angleška vlada je pojasnila, — je rekel, da je pripravljena še nadalje ostati zaveznička Iraka, dokler bi se Liga na prepričala, da je doseglo stabilitet in dobro vlado, čeprav je mnenja, da je doba pet in dvajset let, kot jo je določila komisija, predolg.

Amery je rekel, proti koncu, da bi bilo sramotno za Anglijo, če bi pustila na cíduku Arabce, ki so bili ravnomer oproščeni turškega žarja. Ob koncu svojih izjavjanj je dal izraza upanju, da se ne bo govorilo o vojni, ko bo prišlo po vprašanju Mosula.

RIM, Italija, 30. septembra. — V nekem poloficilnem poročilu, ki je bilo izdan včeraj, se glasi, da nima Italija všeckih interesov, direktnih ali možnih, pri petrolejskih skladih v mosulskem ozemlju gorenje Mezopotamije in da se ji ni ponudilo nikakih tamoznih koncesij.

To objava je bila inšpirirana od poročil iz Londona, v katerih se je namigovalo, da skuša dobiti Anglija podporo Italije v svojem sporu s Turčijo glede suverenosti nad Mosulom.

Grški parlament razpuščen.

ATENE, Grško, 30. septembra. — Predsednik grške republike je danes s posebnim dekretom razpuščil grški parlament. Vlada je razpisala novi volitve.

Sedemnajst jadrnic se je potopilo.

BERLIN, Nemčija, 29. sept. — Iz Carigrada poročajo, da se je potopilo včeraj v Černem morju sedemnajst jadrnic s posadkami vred. Tako stražnega viharja prebivalstvo je dobro časa ne pozna.

Smrt znanega franc. državnika.

Leon Bourgeois, katerega so imenovali ustanovitelj Lige, je bil francoski ministrski predsednik leta 1895 ter je bil pozneje v številnih ministrstvih. — Zadnja svoja leta je posvetil Ligi narodov.

PARIZ, Francija, 30. sept. — Leon Bourgeois, prejšnji francoski ministrski predsednik ter eden ustanovitelj Lige narodov, je umrl včeraj na svojem posestvu v Oger, v departmaju Marne.

Nenadni napad Turčije je zanimal dolgo doba bolzani državnik, ki je povrnil zadnja leta svojega življenja stvari Lige narodov.

* Leon Victor August Bourgeois je bil rojen v Parizu leta 1851 ter je posvetil svoje življenje javni službi. Njegove dejavnosti v zadnjih letih so se tikala izključno Lige narodov. Bil je francoski član komisije, ki je pod vodstvom Woodrowa Wilsona sestavila temelj mirovnega konferenca v Parizu osnutke dogovora glede Lige narodov. Bil je vedno odločen zavornik Lige.

Aktivno se je udleževal zasedanj Lige v Ženevi, in njegova beseda je bila zelo vplivna v razpravah Liginega sveta. Prav obenomo se je zanimal za kontrolo trgovine z omamljivimi sredstvi ter je bil eden omih, ki so februarja meseca tekočega leta podpisali mednarodni opiski dogovor.

Velika sleparja za zavarovalnino.

Zavarovanec iz Binghamtona je oskrnil grob, začgal mrliča v svojem avtomobilu ter izginil s \$1600 zavarovalnine.

BINGHAMPTON, N. J., 30. Oblasti v Hancocku so objavile včeraj zvečer, da bo naprošena velika porota Delawau okraja, ki se bo sestala oktora meseca, naj izrazi upanju, da se ne bo govorilo o vojni, ko bo prišlo po vprašanju Mosula.

BINGHAMPTON, N. J., 30. Sept. — Oblikovalci so pozvali na pričevanje štirinajst prič. Coroner je skušal ugotoviti ljudi, ki so z rokavicami na rokah izkopali truplo Jamesa Davisa iz Hancocka, ki je umrl na jetiki. Truplo se najbrž položili v preobrnjen avtomobil, katerega so pozneje začigli ter postigli v njem sežganino.

Davis je bil inšpiriran od poročil iz Londona, v katerih se je namigovalo, da skuša dobiti Anglija podporo Italije v svojem sporu s Turčijo glede suverenosti nad Mosulom.

Produkcija mehkega premoga.

V tednu, ki se je končal s 26. septembrom, so izkopali v Ameriki 11,300,000 ton mehkega premoga.

rekel, da se mu mudi in da se mora peljati v Binghampton še v isti noči.

Oskrbnik pokopališča je v nedeljo zapazil, da je grob Davisa izkopan in nadaljnja preiskava v ponekdaj je pokazala, da je truplo izginilo.

Oblasti domnevajo, da se nahaja Beale na poti v Miami, Fla.

La Follette izvoljen z veliko večino.

Mladi La Follette je bil izvoljen z velikansko večino na mesto, katero je zavzemal njegov oče v senatu. — Le en okraj izmed 71 je glasoval proti njemu.

MILWAUKEE WIS., 30. sept. — Robert M. La Follette mlajši, je bil včeraj v protezni večini glasoval izvoljen senatorjem Združenih držav. Ni le dobil večine, ki znaša več kot 130.000 glasov, temveč je tudi zmagal v sedemdesetih izmed enih v sedem setih okrajev države.

Mladi Bob je včeraj zmagal večino, ki je naravnost brez primere. Kenosa okraj, glavni stan Coolidgeovih republikanov, je stopil na stanov opozicije, kajti La Follette je zmagal nad Dithmarjem z večino 216 glasov.

La Follette, ki je star še eno in trideset let, bo eden najmlajših, ki jih je kedaj sledilo v senatu Združenih držav, kajti le za par mesecev je prekoračil minimalno starost tridesetih let, ki je določena v ustavu.

Edni okraj, v katerem je zmagal Dithmar, je Rocky okraj, ki se nahaja v sredu proti La Follettovih postojank v državi.

Boj v Wisconsinu je temeljil na vprašanju, če bo treba imeti Wisconsin v senatu Združenih držav, ki bi stal za predsednikom Coolidgeom, ali mož, ki bi sledil stopinjam Roberta Marionia La Folletta.

La Follette je bil nominiran od republikanov, a je objavil, da je sprejel program La Follette-Wheeler stranke leta 1924.

Dithmar je omejil svojo kampanjo na splošno odobrenje Coolidgeove administracije ter je poudarjal posebno ekonomski program te administracije. Dithmar je nastopil kot neodvisni, čeprav so ga podpirali proti-La Follettovih republikanov.

Bruce je bil demokratični kandidat pri primarnih volitvah, a ni dobil zadostnega števila glasov, da bi nastopal kot kandidat demokratične stranke. Včeraj tega je nastopil neodvisno, kar je lahko storil na temelju tozadevne postavke. Bruce se je zavezal za vodno pot med Velikimi jezeri ter Atlantikom ter je obljubil, da bo deloval za uresničenje tega projekta.

Francozi so se umaknili.

PARIZ, Francija, 30. sept. — Iz Beyrata poročajo, da se je francoski poveljnik general Camelin umaknil ter da se pripravlja na novo ofenzivo proti Družom.

Denarna izplačila v Jugoslaviji, Italiji in zasedenem ozemljju.

Danes so naše cene sledče:

JUGOSLAVIJA:

1000 Din. — \$18.80 2000 Din. — \$37.40 5000 Din. — \$93.00

Pri nakazilih, ki znašajo manj kot en tisoč dinarjev računamo poseben 15 centov za poštino in druge stroške.

Razpoljila na zadnje pošte in izplačuje "Poštni čekovni urad".

ITALIJA IN ZASEDENO OZEMLJE:

200 lir \$ 9.40 500 lir \$22.50

300 lir \$13.80 1000 lir \$44.00

Pri nakazilih, ki znašajo manj kot 200 lir, računamo po 15 centov za poštino in druge stroške.

Razpoljila na zadnje pošte in izplačuje Ljubljanska kreditna banka v Trstu.

Za pošiljatve, ki presegajo PETTISOČ DINARJEV ali pa DVATISOČ LIR dovoljujemo po mogočnosti še poseben popust.</

G. K. CHESTERTON:

ČETRTEK.

Poslovenil Oton Župančič.

(Nadaljevanje.)

Pri teh besedah je položil pred Symea na mizo natančen faksimile višnjevega listka, ki ga je nosil Syme v svojem telovniku, znamenje policijskega pooblastila.

Syme je prešinil občutek, kot da se je vesoljstvo postavilo na glavo, da raste drevje navzdol in da so mu zvezde pod nogami. Nato pa mu je vstalo baš nasprotno prepričanje: zakaj zadnjih štiriindvajset ur je bilo vesoljstvo res narobe, sedaj pa se je vrnilo v svoje ravnovesje. Vrag, pred katerim je begal vse popoludne, mu je bil le starejši brat! In sedaj se naslanja na hrbel onkraj mize in se mu smeje. Za podrobnosti ga za hip ni vprašal; bil si je samo v sveti ugodnega in preprostega dejstva, da je bila ta senca, ki ga je pregnala in mu prizadevala takoli strahu, senca prijatelja, ki ga je treba dosegel. Hkrati je srečedel, da je bedek in svoboden mož. Zakaj vsako okrevari po bolezni je zvezano z nekakim zdravim ponižanjem. V takih položajih dospeš do gotove točke, kjer imaš na voljo samo troje: ali vztrajaj v fanatičnem napuhu, ali se razjoči ali pa razsmej. Symovo samoljubje se je oklenilo najprej prvega, potem pa je brez prehoda preškočilo na tretje. Poteagnil je iz telovnika svoj višnjevi listek ter ga dejal na mizo; potem je vrgel glavo nazaj, da mu je brada štrlela proti stropu, in je bušil v barbarski smeh.

Še v tem tesnem brlogu, kjer so neprestano ropotali noži, krožniki, vrčki, v tem vedrem preklicevanju in topotu se je razlegal Symeov homerski smrh tako glasan, da se je marsikatera napolpljana glava ozrla naokrog.

— Čemu se smejete, gospod? — ga je vprašal nosač iz Luke.

— Samemu sebi, — je odgovoril Syme in je zopet bruhičil v svojo razigrano veselost.

— Streznite se, — ga je opomnil profesor, — če ne, vam udari na živec. Naročite še piva. Tudi jaz ga bom.

— Saj še mleka niste izpili, — je rekel Syme.

— Mleka? — se je namrdnil oni nedoumno prezirno. — Mleka! — Mislite, da pogledam to plehko, kadar me ne vidijo ti krvolčni anarhisti? Tukaj so sami kristiani čeprav, — je pristavil, ozrši se po hrupeči gneči, — ne vsi čisto natančni. Da bi izpil to mleko? — Strela, čakajte no, res ga moram izprazniti.

In sunil je kozarec z mize, da je zažvenketalo razbito steklo ter se razbrizgnila srebrna tekočina po tleh.

— Syme je strmel vanj prijazno-radovedno.

— Sedaj razumem, — je vzkliknil: — povsem, kar vidim, seveda niste starec.

— Tukaj si ne morem sneti obraz, — je odgovoril wormskega profesora. — Je preumetna naprava. Ali pa sem starec, o tem ne gre sodba meni. Od zadnjega rojstnega dne sem v deveintridesetem.

— Da, ampak to sem misil, — je rekel Syme nestrpno, — da niste bolni.

— Pač, — je odgovoril oni hladno, — prehladim se rad.

Syme se je tresel od smeja, bilo mu je v olajšanje. Smej ga je silil, ko si je predstavljali starega profesora, ki je prazaprav mladigralec, pripravljen za nastop na odru. A čutil je, da bi se prav takoj naglas smejal, če bi se bila zvrnila sol na mizi.

Ponarejeni profesor je pil ter se pogladil po svoji ponarejeni bradi.

— Ste-li vedeli, — je vprašal, — da je bil tisti Gogol iz naše bratovščine?

— Jaz? Nak, nisem vedel, — je odgovoril Syme malec presenečen. — Pa vi, niste vedeli?

— Niti izdaleka ne, — je odgovoril wormskega profesora. — Mislim, da meri predsednik name; to so se mi hlače tresle!

— In jaz sem bil prepričan, da Bull.

— Proklet! — je vzkliknil Syme. — In midva ne veva, kje je. — Pač, — je rekel Wormski razmišljeno, kakor je bila njegova navada, — jaz vem, kje je. — Ali mi hočete povedati? — je vprašal Syme blagostno.

— K njemu vas povedem, — je rekel profesor in snel klobuk s klinom.

Syme ga je gledal nekako odrevnen in razburjen.

— Kako menite? — je vprašal ostro. — Ali me boste spremiljali? Hočete tvegati?

— Mladi gospod, — je odgovoril profesor prijazno-saljivo. — vidi, da me imate za strahopeta, in to me zabava. Na to vam odgovorim samo eno besedo, in da bo čisto po okusu vaše filozofske retorike. Vi mislite, da je mogoče predsednika poraziti. Jaz vem, da je to nemogoče in vendar hočem poizkusiti.

Tajajoči s sneg je bil shoden v brozgo, a tu in tam so se kazale v mraku bolj sive nego bele pege. Ozke ulice so bile blatne in polne mlak, iz katerih so odsevale svetlike nepravilne razpotegnjene, kakor so razmetani drobci drugega, razpadlega sveta. Syme je bil skoraj omamljen, ko je stopal skozi to vedno večjo zmesto luči in sene; njegov tovaris pa je nekam čilo korakal proti koncu ceste, kjer se je svetil kos reke v svitu obrežnih svetlik razbeljena kovina.

— Kam greste — je vprašal Syme.

— Okrog oglja, da pogledam, če doktor Bull že spi, — je odgovoril profesor. — On je za higijeno in hodi zdaj domov.

— Doktor Bull! — je vzkliknil Syme. — Ali stanuje za tem ogrom?

— Ne, — mu je odgovoril prijatelj. — Pravzaprav stanuje precej dalje onkraj ruke, toda odtod se lahko prepričava, ali je že v postelji.

Pri teh besedah je zavil okrog oglja proti temni reki, pegasti od luči in je pokazal s palico na drugi reg. Tam se je gnetla proti Tmaci kopicača masa temnih poslopij, škropljeneči z razsvetljeniimi okni, ki so se dvigala kakor tovarniški dimunci v vrtoglavu višino. Med njimi se je posebno ločila ena grmada hiš, težka, podobna babilonskemu stolpu s stotimi očmi. Syme, ki ni videl nikdar ameriških "neboprasakov", se je spomnil ogromnih stavb, ki jih je gledal včasih v sanjah.

Tisti trenotek je najvišja luč na razsvetljenem stolpu ugasnila, kakor da mu je ta črni Argus pomčiknil z enim svojih nebrojnih oči.

Wormski profesor se je ozrl vanj v nekakem slepem občudovanju. Hotel je izpregonoriti, a Syme ga je prehitel; govoril je tiso s tihim glasom, pod katerim je bilo cutiti silem zanosa.

— Kdo bi se zadovoljil pobijati samo to, česar se ne boji? Kdo se hoče ponizati in kazati pogumli navaden borec? Kdo bi hotel biti brez strahu — kakor dreve? Bori se z vsem, česar se bojis! Saj pozname staro pripovedko o angleškem duhovniku, ki je prinesel siliciskem brigantu zadnjo popotnico! Veliki razbojnik mu je rekel na smrtni postelji: Denarja vam nimam dati, lahko vam pa dam dober svet za vse žive dni: palec v klinu, pa suni od spodaj navzgor. — In tako vam svetujem tudi jaz: suni navzgor, če hočeš doseči zvezde!

Starec je pogledal v strop, kakor je bila sploh njegova navada.

— Nedelja je zvezda-stalnica, — je dejal.

— Boste videli, da je utrinek; pasti mora, — je rekel Syme in se je pokril.

Ta odločna kretinja je prisilila profesora, da je vstal.

— Imate-li kako idejo, — je vprašal dobrudošno in kakor zmedeno. — Ali veste za trdno, kam hočete?

— Vem, — je odgovoril Syme nakratko; bomba, ki bi morala biti vržena v Pariz, hočem prestreči.

— Ste že premislili, kako? — je vprašal oni.

— Nisem, — je rekel Syme prav tako odločno.

Dozdevni profesor je gledal skozi okno ter se vlekel za brado.

— Saj se spominjate, kako ne, — je povzel, — predno je predsednik sejo tako nagloma prekinil, je poveril vse priprave za atentat markiju in doktorju Bullu. Marki je sedaj le prekjone že na ladji. A kam hoče in kaj hoče — kdo ve, ali si je o tem sam Nedelja na jasnen; midva si gotovo nisva. Edini, ki bi utegnil vedeti, je doktor

— Proklet! — je vzkliknil Syme brezkrivo se smeje; ves čas sem držal roko na revolverju.

— Jaz tudi, — je zamrmljal profesor — in Gogol po vsej priliki tudi.

Syme je udaril po mizi in zapvil:

— Trije, trije smo bili! Trije nad stiri, to že gre. Samo da smo vedeli!

Wormski profesor se je obratil pomračil; gledal je v mizo.

— Trije smo bili, — je rekel. — Da nas je bilo tristo, ne bi mogli nič.

— Ne, če bi nas bilo tristo proti štirim? — je vprašal Syme precej porogljivo.

— Ne, — je odgovoril profesor resno, — tristo nas ne opravi nič proti Nedelji.

Nekaj časa sta oba molčala, potem pa so iz Symea zopet vrele besede kakor se peni šampanjec iz steklenice.

— Profesor, — je vzkliknil, — to je nezmočno. Ali se tegu mož bojite?

Profesor je dvignil svoja težka veka in uprl v Symea velike, široko odprtne, modre oči, iz katerih je sevala eterečna iskrenost:

— Da, bojim se ga, — je rekel tisto. — In vi tudi.

Syme je za hip onemel. Potem pa se je zvrnil kot užaljen in je porinil stol od sebe.

— Da, — je rekel z glasom, ki ga ni mogoče popisati, — res je, ker pravite. — Bojim se ga. In za to se zaratim na živega Boga, da hočem tega moža, ki se ga bojim, iskati, dokler ga ne najdem, in ga udariti po ustih. Pa da so mu nebesa prestol v zemlja podnožnik, priscem, da ga pahnem s prestola.

— Kako? — je zastrmel profesor. — Zakaj?

— Zato, ker se ga bojim, — je rekel Syme; — in nič ne maj ne prizanaša na svetu živi duši, kater se boji.

Wormski profesor se je ozrl vanj v nekakem slepem občudovanju. Hotel je izpregonoriti, a Syme ga je prehitel; govoril je tiso s tihim glasom, pod katerim je bilo cutiti silem zanosa.

— Kdo bi se zadovoljil pobijati samo to, česar se ne boji? Kdo se hoče ponizati in kazati pogumli navaden borec? Kdo bi hotel biti brez strahu — kakor dreve? Bori se z vsem, česar se bojis! Saj pozname staro pripovedko o angleškem duhovniku, ki je prinesel siliciskem brigantu zadnjo popotnico!

Veliki razbojnik mu je rekel na smrtni postelji: Denarja vam nimam dati, lahko vam pa dam dober svet za vse žive dni: palec v klinu, pa suni od spodaj navzgor. — In tako vam svetujem tudi jaz: suni navzgor, če hočeš doseči zvezde!

Starec je pogledal v strop, kakor je bila sploh njegova navada.

— Nedelja je zvezda-stalnica, — je dejal.

— Boste videli, da je utrinek; pasti mora, — je rekel Syme in se je pokril.

Ta odločna kretinja je prisilila profesora, da je vstal.

— Imate-li kako idejo, — je vprašal dobrudošno in kakor zmedeno. — Ali veste za trdno, kam hočete?

— Vem, — je odgovoril Syme prav tako odločno.

Dozdevni profesor je gledal skozi okno ter se vlekel za brado.

— Saj se spominjate, kako ne, — je povzel, — predno je predsednik sejo tako nagloma prekinil, je poveril vse priprave za atentat markiju in doktorju Bullu. Marki je sedaj le prekjone že na ladji. A kam hoče in kaj hoče — kdo ve, ali si je o tem sam Nedelja na jasnen; midva si gotovo nisva. Edini, ki bi utegnil vedeti, je doktor

— Proklet! — je vzkliknil Syme brezkrivo se smeje; ves čas sem držal roko na revolverju.

— Jaz tudi, — je zamrmljal profesor — in Gogol po vsej priliki tudi.

Syme je udaril po mizi in zapvil:

— Trije, trije smo bili! Trije nad stiri, to že gre. Samo da smo vedeli!

Wormski profesor se je obratil pomračil; gledal je v mizo.

— Trije smo bili, — je rekel. — Da nas je bilo tristo, ne bi mogli nič.

— Ne, če bi nas bilo tristo proti štirim? — je vprašal Syme precej porogljivo.

— Ne, — je odgovoril profesor resno, — tristo nas ne opravi nič proti Nedelji.

Nekaj časa sta oba molčala, potem pa so iz Symea zopet vrele besede kakor se peni šampanjec iz steklenice.

— Profesor, — je vzkliknil, — to je nezmočno. Ali se tegu mož bojite?

Profesor je dvignil svoja težka veka in uprl v Symea velike, široko odprtne, modre oči, iz katerih je sevala eterečna iskrenost:

— Da, bojim se ga, — je rekel tisto. — In vi tudi.

Syme je za hip onemel. Potem pa se je zvrnil kot užaljen in je porinil stol od sebe.

— Da, — je rekel z glasom, ki ga ni mogoče popisati, — res je, ker pravite. — Bojim se ga. In za to se zaratim na živega Boga, da hočem tega moža, ki se ga bojim, iskati, dokler ga ne najdem, in ga udariti po ustih. Pa da so mu nebesa prestol v zemlja podnožnik, priscem, da ga pahnem s prestola.

— Kako? — je zastrmel profesor. — Zakaj?

— Zato, ker se ga bojim, — je rekel Syme; — in nič ne maj ne prizanaša na svetu živi duši, kater se boji.

Wormski profesor se je ozrl vanj v nekakem slepem občudovanju. Hotel je izpregonoriti, a Syme ga je prehitel; govoril je tiso s tihim glasom, pod katerim je bilo cutiti silem zanosa.

— Kdo bi se zadovoljil pobijati samo to, česar se ne boji? Kdo se

BRIGITA

ROMAN. — Spisal C. M.

Za "Glas Naroda" priredil G. P.

26

(Nadaljevanje.)

— Ah, — to je le zavest dolžnosti. Gospodična Brita bi bila že rada tam, če bi ji dovolili. Ali pa mogoče res ne plešete rada?

— Zelo rada plešem, milostljiva gospo, — a jaz bi ne spravila rada nobenega gospoda v zadrgo. Nikdar ne pozabim v kakšni lastnosti se mudim v tej hiši.

— Ne bolete neumni. Stavim, da se mladi gospodje že vesele na to, da bodo plesali s tako mično mlado damo — in marsikateri stari go pod tudi . . .

Gospa Klavdina je smehljaje prikimala.

— Tudi jaz mislim to.

— Ne bi pa rada zanemarila svoje dolžnosti.

Gospa Klavdina je bila vesela, ko je videla, kako priprosto posošo se obnasa Brita.

— Lahko me zastopaj v plesni dvorani, potem bom lahko mimo kramlja. Razventeza pa manjka plesalk. Torej zastopaj me pridno pri plesu.

Brita je pojavila roko gospo ter odšla počasi v plesno dvorano. Ni ju bilo laško pri sreči. Ramlo je njen ponos, da bi morala čakati na to, da jo ta ali oni gospod iz usmijenja pozove na ples. Rajše prav nje nje pleše.

Brita pa še ni despela do vrat dvorane, ko je že stopil k njej sed pri mizi, sodnik Halier.

— Milostljiva gospodična, povsed sem vas že iskal. Ta ples priča meni, vašemu sedetu pri mizi.

Povedel jo je na ples.

Halier je izvrstno plesal. Tudi Brita se je umela ter pričela plesati z navdušenjem. Številne oči so počivala na gracijočim plesalki. Komaj pa jo je izpustil sodnik, je že stal pred njo stotnik Gregor ter je prosil za ples. Konec hitice s stotnikom preko dvorane, je zapazila Herberta, stojecega pri nekem stebri. Njegove oči so srečale njenega žužljivca izrazom. Pod tem pogledom je globoko zardela.

Tako je prišel mimo Teo Frensen z gospo Suzano ter upri vroč prosek pogled. Zaprla je oči kot da je videla nekaj ostudenega ter nekoliko vzdihnila.

Stotnik je risil, da je izmučena ter je obstal. Kramljal je živahnemu žužlu ter jo pri tem občudoval.

Ko se je nrečel naslednji ples, je stopil poročnik Frensen k Briti, da jo povabi na ples. Prepozna je zapazila poročnika, da bi mogla zozeti, a zeleni si je, da bi bila daleč, daleč proč. Kako bedasta načrava, da ni mogla enostavno odkloniti tega človeka!

Nesrečanost Teona je jo naravnost paralizirala. Stresla se je, ko se je priklonil ter jo naprzel za ples.

Še predno pa se je mogla zganiti, je nkel poleg nje mirena glas.

— Prepozno si prišel, Teo, ta ples je milostljiva gospodična že objubila noci.

Brita se je presenečena ozrla. Poleg nje je stal Herbert Frensen ter ji z najbolj mlinčkim obrazom ponudil roko.

Teo je vrgel na njun strupen pogled in malo je manjkal, da ni udaril z nogo ob tla. Herbert pa je odvadel Brito.

Napol omamljena je korakala ob njegovih strani.

— Upam, da se ne srdite name, ker sem nastopil tako samovoljno, milostna gospodična. Videl pa sem, da bi vam bilo mučno plesati z mojim bratrancem.

Brita se je ozrla manj z velikimi, plasnimi očmi.

— Gotovo ste mislili zelo dobro, gospod doktor ter se vam zahvaljujem, — vendar pa bi me hotela, da bi se radi mene spriči s svojim bratrancem. Če me bo prosil gospod poročnik za nadaljnji ples, ga ne smem odkloniti. Najrajše bi sploh izstala od plesa, a tega noče gospa Stenska.

Nagubil je čdo ter rekel s trdim glasom, dočim so njegove oči preteče zablestele:

— Potem bom prepovedal svojemu bratrancu, da vas še enkrat pozovem na ples.

Brita se je prestrašila.

— To bo povzročilo spor, gospod doktor. Prosim vas, izognite se vsakemu prepiru. Ce bi se zgodilo kaj takega, bi prav gotovo izgubila svoje mesto.

Njegovo srce je močno utripalo, ko je zrl v njene proseče oči. Kako lepe so bile oči te deklice! Kakšna plemenitost je ležala na njenih čistih potezah! Ni mogel več razumeti samoga sebe, ker je mogel dvomiti o čistosti te deklice.

Bodite brez skrb, milostna gospodični, ta zadeva bo uravnanata na takto direkten način, da ne boste prišli v nikake zadrgre. Moj bratranec Teo je zelo lahkomislen in brez dvoma se bo uklonil mojim dolečbam. Povsem mirno ga bom prepričal o potrebi svoje zahteve.

Brita je vzdihnila.

— Noćem, da bi prišlo med vama do kakega spora. To ne sunebiti, — rajše bome plesala z vašim bratrancem.

— Jaz pa ne trpm, da bi se vas še enkrat dotaknil, — je nkel razburjan.

Stresa se je ter postala zelo bleda.

Herbert se je hitro obvladal ter nadaljeval:

— Ne sme se vam več približati in on tega tudi ne bo storil. Ne bojte se, da bi ta zadeva motila iskreno razmerje med menoj in njim. Že več let sva notranje odstojena. Le obzir do strica in tete, katerima si morava tolko zahvaliti, naju še veže na zmaj. Tega krasnega valčka pa ne smeva zamuditi, — čeprav sem si ga prisvojil samolastno.

Zaplesala sta in Brita sama ni vedela, kako ji je pri sreči. Njeno sreči je utripalo nemirno in imela je občutek, kot da mora v isti senci vriskati in jokati. Pred njenimi očmi je ležala rožnata mela in zavedala se je le ene želje, — da bi ne bilo tega plesa nikdar konec.

Tudi Herbert je pri tem plesu izgubil svoj mir. Polnil ga je občutek brezprimerne sreče. Vitka bela postava v njegovih rokah se mu je zdele kot izpolnitve njegovega idealna. Sledič hitremu instinktu je preprečil ples Brite s Teonom. To se mu je zdelo kot novo željenje mlade dame. Ko je bilo pleska konec, sta si pogledala mlada človeka globoko v oči, kot da sta se prebudila iz blaženih sanj. Nato pa je povedel Herbert damo na njenem mestu.

Dvorljivo se je poslovil od nje ter pričel iskati bratranca. Ta je stal pri izhodu na teraso ter se oziral z jemanim pogledom na Herberta, ki je prihajal proti njemu.

(Delje prihodnjih)

CLANI PREISKOVALNEGA ODBORA

UNDERWOOD & UNDERWOOD, N. Y.

Klicatelji duhov

V povojnem času je nastopal po raznih krajih Nemčije, Avstrije, Holandske, Italije in še drugod neki približno 45 let starci mož deloma sam, deloma v družbi neke žene in treh ali štirih otrok. Imeval se je v onem kraju Nagels, v drugem Vagels, včasih, kadar je kazalo, pa grof Walges. Pravil je, da je doma v Diedenhofnu in da je bil tam državni gozdar. Moral pa je bežati iz Ločringije, ker je pobil nekega črnega francoskega vojaka. Izkazilni listini ni imel. Znal si je pridobiti zase in svojo družino podpore po katoliških samostanah, pa tudi pri uradnikih pre skrbovališčih. Neki nemški knez je hotel pregnanemu grofu pomagati do dobre službe. Otroci so živelki pot plemenita na gradu neke baronice na Koroškem in na posestvu nekega avstrijskega ministra. Pri berlinski kriminalni policiji se je vzbudil končno sum, da tiči za človekom, ki biva trenutno v Friedrichsfeldu in se izdaja za grofa, neka ž dolgo časa iskana osebnost. Različne okoliščine so kazale, da je ta grof pravzaprav lončar Eugen Jaenike, ki je l. 1900. zastupil šivilo Louisa Bergnerjevo ob Hudičevem jezeru v Brunewaldu. Ta šivila je bila zelo lahkoverna žena in Jaenike jo je spoznal s posredovanjem nekega vedevečnika. Povabil jo je h Hudičevem jezerni kjer bo klical duhove. Prišel je tja v meniški oblike in ji dal vžiti bel pašrek, ki se je pozneje izkazal za strihnik. Ko je tako končal svoje klicanje duhov, je izropal stanovanje svoje žrtve. Še isto leto je bil radi roparskega umora obsojen na smrt. Obsodba pa se ni izvršila, marveč je prišel Jaenike kot splošno nevaren umobolen človek v blažnico Neuruppin. Od tam pa je pobegnil l. 1918. In šele sedaj so ga izsledili in spoznali predvsem na tetoviranju, s katerim je pokrito njegovo telo. Ona ženska, ki je hodila z njim, ni njegova žena, marveč neka pustolovka.

Spokornica.

Pet kilometrov zapadno od trdnjave Rochelle leži neznamen, učinjan in siromašen trg Lalen. Prav malo ribičev živi tu, kajti obal je zapuščena in neprizajna. Obdajajo jo strome pečine in v viharnih nočeh prsti daljno pogrevanje, prihajajoče iz vodnline. Mannusson, ki nalikuje ogromne muške pohlepno goltajoči ribiške čolne. Ob času oseke nabirajo ženske med algami Školjke, možje pa opravljajo dela na polju.

Nekega jutra sem se še pred sončnim vzhodom odpravil s katanom Tailhadesom na pot. Ob južnem zori sva bila že popolnoma opravljena: pustko čez ramovsko torbo ob strani, pipi v ustih.

Po petih urah naporne heje, sveta despela, izmučena in umirajoča na gladu, do Spokornice na najbolj zapuščenem in prečinatem kraju obale.

Pobrigit se morava, kje sva pravzaprav, je dejal Tailhades.

— Mislim, da je v bližini Sainte-Bonne, bližu stoji stražnikova koča. No — nisem se zmotil, poglej dim . . . Na desno . . . tam naičaka zajutrek.

Stražnik je naička sprejel z odprtimi rokami in tudi nama gostoljubno ponudil velik kos gnjati.

Tailhades pa je odprl najlepše morske ostrige. Najina psa sta rečala iz široke posode juho in vsi smo bili prijetno nastrojeni ob tem priprostem zajutkovjanju.

Poleti se morava, kje sva pravzaprav, je dejal Tailhades. Mislim, da je v bližini Sainte-Bonne, bližu stoji stražnikova koča. No — nisem se zmotil, poglej dim . . . Na desno . . . tam naičaka zajutrek.

Stražnik je naička sprejel z odprtimi rokami in tudi nama gostoljubno ponudil velik kos gnjati.

Tailhades pa je odprl najlepše morske ostrige. Najina psa sta rečala iz široke posode juho in vsi smo bili prijetno nastrojeni ob tem priprostem zajutkovjanju.

Načrta se je zelo bleda.

Herbert se je hitro obvladal ter nadaljeval:

— Ne sme se vam več približati in on tega tudi ne bo storil. Ne bojte se, da bi ta zadeva motila iskreno razmerje med menoj in njim. Že več let sva notranje odstojena. Le obzir do strica in tete, katerima si morava tolko zahvaliti, naju še veže na zmaj. Tega krasnega valčka pa ne smeva zamuditi, — čeprav sem si ga prisvojil samolastno.

Zaplesala sta in Brita sama ni vedela, kako ji je pri sreči. Njeno sreči je utripalo nemirno in imela je občutek, kot da mora v isti senci vriskati in jokati. Pred njenimi očmi je ležala rožnata mela in zavedala se je le ene želje, — da bi ne bilo tega plesa nikdar konec.

Tudi Herbert je pri tem plesu izgubil svoj mir. Polnil ga je občutek brezprimerne sreče. Vitka bela postava v njegovih rokah se mu je zdele kot izpolnitve njegovega idealna. Sledič hitremu instinktu je preprečil ples Brite s Teonom. To se mu je zdelo kot novo željenje mlade dame. Ko je bilo pleska konec, sta si pogledala mlada človeka globoko v oči, kot da sta se prebudila iz blaženih sanj. Nato pa je povedel Herbert damo na njenem mestu.

Dvorljivo se je poslovil od nje ter pričel iskati bratranca. Ta je stal pri izhodu na teraso ter se oziral z jemanim pogledom na Herberta, ki je prihajal proti njemu.

(Delje prihodnjih)

Kretanje parnikov

Shipping News

6. oktobra:	Pres. Wilson, Trst: Reliance, Hamburg.
7. oktobra:	Berengaria, Cherbourg.
8. oktobra:	Pittsburgh, Cherbourg.
10. oktobra:	Olympic, Cherbourg; George Washington, Bremen; Andania, Cherbourg, Hamburg.
14. oktobra:	Mauretania, Cherbourg; La Savoie, Havre; Berlin, Cherbourg, Bremen.
17. oktobra:	Paris, Havre; Homeric, Cherbourg.
21. oktobra:	Aquitania, Cherbourg; Suffren, Havre; America, Bremen.
22. oktobra:	France, Havre.
24. oktobra:	Leyland, Cherbourg; Majestic, Cherbourg; Martha Washington, Trst.
28. oktobra:	Berengaria, Cherbourg; Rochambeau, Havre; Pres. Roosevelt, Bremen; Arable, Cherbourg, Hamburg.
29. oktobra:	Columbus, Cherbourg; Deutschland, Hamburg.
3. novembra:	Pres. Harding, Cherbourg, Bremen.
4. novembra:	Mauretania, Cherbourg; De Grasse, Havre.
5. novembra:	Plattsburgh, Antwerp; Mount Clay, Hamburg.
19. novembra:	Zeeland, Antwerp; Westphalia, Hamburg.
21. novembra:	Olympic, Cherbourg; Republie, Bremen.
24. novembra:	Pres. Wilson, Trst: Berlin, Bremen.
25. novembra:	Mauretania, Cherbourg; Rochambeau, Havre.
26. novembra:	Albert Ballin, Hamburg.
28. novembra:	Homeric, Cherbourg; Suffren, Havre; America, Bremen.

Nova ledena jama v Dolomitih

Iz Inomosta poročajo, da so nači v južnotirolskih Dolomitih velikansko ledeno jamo. Raziskovalci so prodri v gorovje že 6 km globoko. Našli so dve veliki ledeni skupini in podzemsko jezero v premerni 160 m. Najbrž je ta podzemski prostor služil svojemu tudi ledenu izdelku za bivališča. Nekateri najdbe pričajo o tem.

Kako se potuje v stari kraj in nazaj v Ameriko

Kdo je namenjen potovati stari kraj, je potrebno, da je načeno potrebujoči v domovini, izletne tako v domovini, da se potuje le par ur z želenico. IZLETNIŠKI ODPLUTJE PRESIDENTE WILSONA 6. oktobra MARTHA WASHINGTON 24. oktobra.

Cena za Trst ali Dubrovnik, tretji razred \$100, včetve davek. Tja in nazaj \$